

**АБ СТАНЕ І ПЕРСПЕКТЫВАХ РАЗВІЦЦЯ
ВЕТЭРЫНАРНАЙ НАВУКІ І ПАЛЯПШЭННЯ
ВЕТЭРЫНАРНАГА АБСЛУГОЎВАННЯ ЖЫВЁЛАГАДОЎЛІ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

Выключна важная роля ў справе павелічэння вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі, забеспячэння высокай санітарнай якасці прадуктаў і сырэвіны жывёльнага паходжання, а таксама ў ахове насельніцтва ад хвароб, агульных для чалавека і жывёлы, належыць ветэрынарной науцы і практыцы.

Вялікім рэзервам у павелічэнні вытворчасці прадуктаў жывёлагадоўлі з'яўляецца максімальная скарачэнне захворвальнасці і гібелі жывёлы. Аднак гэтая паказчыкі застаюцца яшчэ высокімі. Так, незаразнымі і заразнымі хваробамі ў гаспадарках рэспублікі практична перахворвае ўесь маладняк. Кожнае дзесятае парася гіне, кожнае восьмае рэалізуецца або забіваецца ў гаспадарцы пры масе толькі 20—30 кг. З гэтай прычыны прыкладна шостая частка прыплоду не выкарыстоўваецца для вытворчасці мяса. Гібель буйной рагатай жывёлы за 1991 г. складаля 172,2 тыс. галоў, свіней — 638,3, авечак — 14 тыс. Толькі з прычыны падзяжу жывёлы рэспубліка недаатрымала ў мінульым годзе 150 тыс. т мяса.

Вельмі важная праблема ў жывёлагадоўлі — мастыты. У сярэднім штогод імі перахворваюць 15% кароў. Страты малака ад кожнай каровы, якая захварэла на субклінічную форму мастыту, складаюць 250—340 кг за лактацыю. Асаблівую значнасць у апошні час набыла чума свіней, якая, нягледзячы на сістэматычныя планавыя прафілактычныя мерапрыемствы, зарэгістравана ў асобных гаспадарках і комплексах рэспублікі. Актуальнымі для рэспублікі з'яўляюцца таксама такія захворванні, як лейкоз, туберкулёз буйной рагатай жывёлы, страунікава-кішачная і рэспіраторная інфекцыі цялят і парасяят.

Павелічэнню захворвальнасці жывёлы, на наш погляд, часткова садзейнічаў перавод жывёлагадоўлі на прамысловую аснову. Шэраг адмоўных фактараў, якія дзейнічаюць на жывёлу ў комплексах, абу-

моўлівае зніжэнне ў яе рэзістэнтнасці і развіццё імунадэфіцытнага стану, у выніку чаго не выпрацоўваецца дастаткова напружаны імунітэт на ўвядзенне біялагічных прэпаратуў. Ліквідацыя адзначанай з'явы — важная задача ветэрынарнай навукі.

Адной з галоўных прычын павелічэння захворвальнасці і падзяжу жывёлы з'яўляеца недастатковое забеспечэнне ветэрынарнай службы рэспублікі ветэрынарнымі таварамі, медыкаментамі, дэзінфекцыйнымі сродкамі, біяпрэпаратамі і інш. Пасля 1989 г. у сувязі з пэўнымі эканамічнымі і палітычнымі падзеямі ў краіне ветэрынарае забеспечэнне рэзка пагоршылася, а пасля распаду СССР зрабілася катастрафічным. Справа ў тым, што ні ў былым Саюзе, ні ў Рэспубліцы Беларусь у адрозненне ад іншых развітых краін не было сваёй ветэрынарнай фармацэўтычнай прамысловасці і ўсе медыкаменты паступалі з медыцынскай прамысловасці або завозіліся па імпарту. Рэспубліка Беларусь пасля абвяшчэння свайго суверэнітetu аказалася цалкам непадрыхтаванай да самазабеспечэння ветэрынарнымі прэпаратамі і таварамі. У цяперашні час забяспечанаасць асобнымі прэпаратамі складае не больш за 10—12% ад рэальнай патрэбнасці.

З мэтай выходу з такога становішча ў рэспубліцы распрацоўваецца спецыяльная праграма па паляпшэнні ветэрынарнага забеспечэння жывёлагадоўлі на 1992—1995 гг. У гэтай праграме ў якасці першачарговых задач прадугледжваецца: а) максімальнае пашырэнне асартыменту і аўтаматизацыі выпуску ветэрынарных прэпаратуў, галоўным чынам з мясцовай сырэвіны, на існуючых прадпрыемствах Белзоаветзабеспрама, а таксама арганізацыя іх вытворчасці непасрэдна на буйных фермах, комплексах, птушкафабрыках, малых прадпрыемствах, у ветэрынарных лабараторыях, інстытутах і тэхнікумах; б) вытворчасць прабіётыкаў на малаказаводах і широкое ўкараненне ў ветэрынарную практику фітатэрапіі (лекавых траў); в) пропаганда і ўкараненне рэурсазберагальных тэхналогій у жывёлагадоўлі (гадаванне маладняку на адкрытым паветры, летне-лагернае гадаванне жывёлы і да т. п.); г) павелічэнне завозу ветэрынарных прэпаратуў і тавараў па дагаворах і бартэру з былых рэспублік Саюза, а таксама па імпарту з іншых краін.

У 1993—1995 гг. плануецца: а) стварэнне і будаўніцтва новых і рэканструкцыя існуючых прадпрыемстваў па выпускі ветэрынарных прэпаратуў, дэзінфікующих сродкаў і іншых ветэрынарных тавараў; б) стварэнне і будаўніцтва СП з замежнымі фірмамі і будаўніцтва эксперыментальнай вытворчасці па выпускі вётэрынарных тавараў пры Беларускім НДІ эксперыментальнай ветэрынарыі імя С. М. Вышалескага; в) заканчэнне будаўніцтва Віцебскай біяфабрыкі і перапрафілюванне яе на выпуск прадукцыі для патрэб рэспублікі.

Вялікі ўклад у паляпшэнне забеспечэння ветэрынарнага абслугоўвання жывёлагадоўлі рэспублікі ўносяць БелНДІЭВ і Віцебскі ветэрынарны інстытут, у якіх працуюць высокакваліфікованыя навуковыя кадры. Так, супрацоўнікамі БелНДІЭВ за апошнія гады распрацаваны цэлы шэраг надзвычай неабходных вытворчасці дыягностыкумаў, вакцин, лячэбна-прафілактычных і іншых прэпаратуў. Частка з адзначаных прэпаратуў запушчана ў вытворчасць на біякамбінатах краін СНД, частка выпрацоўваецца ў створанай у інстытуце гаспадарчаразліковай эксперыментальнай-вытворчай лабараторыі. Гэта лабараторыя ў 1991 г. вырабіла звыш 23 млн. доз прэпаратуў, што дазволіла захаваць тысячи жывёлін. У парыўнанні з патрэбнасцю рэспублікі гэта міэрны аўтаматизацыйны аблігатар. Аднак наяўныя ў лабараторыі вытворчыя плошчы і яе аснашчанаасць абсталіваннем не даюць магчымасці павелічыць выпуск прэпаратуў.

У цяперашні час у інстытуце працягваюцца далейшыя даследаванія па распрацоўцы і ўдасканальванню мерапрыемстваў ветэрынарнай аховы сельскагаспадарчай і прамысловай жывёлы, рыбы і пчол на аснове стварэння з дапамогай метадаў біятэхналогіі новых дыягностычных, біялагічных і лячэбна-прафілактычных прэпаратуў, якія дазваляюць

павысіць захаванасць жывёлы і забяспечыць ветэрынарае абслугоўванне гаспадараў рэспублікі, а таксама па адшуканні сродкаў і спосабу, што забяспечваюць фізіялагічна нармальны стан жывёлы і атрыманне якаснай прадукцыі жывёлагадоўлі ў рэгіёнах з павышанай экалагічнай нагрузкай. Вырашэнне адзначаных задач будзе здзяйсняцца шляхам правядзення даследаванняў па чатырох прыярытэтных напрамках: інфекцыйнай паталогіі, незаразных хваробах, паразітозах жывёлы і ветэрынарнай санітары.

Шмат увагі інстытуту надае падрыхтоўцы кадраў. Тут працуюць 254 чалавекі, у тым ліку 97 навуковых супрацоўнікаў, з якіх 7 дактароў навук і 74 кандыдаты навук. З адрывам ад вытворчасці ў аспірантуры навучаюцца 11 чалавек, трох — завочна і два ветэрынарныя ўрачы прымацаваны да інстытута на атрыманне вучонай ступені. Аднак было бы няправільным сцвярджаць, што з падрыхтоўкай кадраў тут усё добра. З прычыны фінансавых цяжкасцей у інстытуце вымушаны скарачаць прыём у аспірантуру. З другога боку, ніzkая аплата аспірантам, асабліва пасля студэнцкіх гадоў, і адсутнасць жылля зніжаюць прыток у аспірантуру перспектывай моладзі.

Паспяховая работа інстытута ў пэўнай ступені затарможваецца шэрагам аб'ектыўных цяжкасцей. За апошнія гады складваецца небяспечная тэндэнцыя ў забеспячэнні і тэхнічным пераўзбраенні інстытута. З года ў год памяншаецца магчымасць набыцця прыбораў, абсталявання, матэрыялаў і рэактываў айчыннай вытворчасці, не кажучы ўжо пра замежныя. Інстытуту вельмі неабходна пабудаваць лабаратарна-вытворчы корпус для адпрацоўкі тэхналогіі і павелічэння выпуску ветэрынарных прэпаратаў. З мэтай аснашчэння існуючай навукова-вытворчай лабаратарыі неабходна выдзеліць сродкі на набыццё дзвюх ліній па вытворчасці біялагічных прэпаратаў, фонды на сырavinu, посуд, тару і матэрыялы для ўпакоўкі лекавых сродкаў. Для правядзення эксперыментальных і клінічных даследаванняў неабходна правесці рэканструкцыю віварыя інстытута шляхам надбудовы другога паверха. Сярод сацыяльных праблем найбольш вострай з'яўляецца жыллёвая, і з гэтай прычыны інстытуту надзвычай неабходны капітальны ўкладанні для будаўніцтва жылога дома.